

Starum
N-2850 Lena, Norge
Tel. +47 61 16 55 00
Faks +47 61 16 55 40
www.nhest.no
nhest@nhest.no

Starum 09.03.2015

Høringsuttalelse til NOU 2014:14 fra Norsk Hestesenter

Informasjon om Norsk Hestesenter

Utdanning ved Starum har en lang historie som går tilbake til forsvarets tid. Da hestetjenesten i Forsvaret ble nedlagt ble Stiftelsen Norsk Hestesenter etablert i 1986 etter vedtak i Stortinget. I henhold til vedtektene skal senteret være det øverste faglige senter for utdanning av hestepersonell og for avl av hest i Norge.

Pr. studieår 2014/2015 har vi følgende fagskoleutdanninger med NOKUT godkjenning:

- Ridelærer 1 (21 uker, 30 fagskolepoeng)
- Ridelærer 2 (21 uker, 30 fagskolepoeng)
- Ridelærer 3 (21 uker, 30 fagskolepoeng)
- Travtrener (42 uker, 60 fagskolepoeng)
- Galopptrenerutdanning (21 uker, 30 fagskolepoeng) har ikke vært gjennomført på grunn av dårlig søkning

Til ridelærer- og travtrenerutdanningen har det vært god søkning med opptil 6 søkere bak hver studieplass.

Uteksaminert siden 2010: 186

Studenter dette skoleåret: 35

Ansatte på utdanningene: 13.8 personer inkl. administrasjon

Muligheter for arbeid og studiemuligheter etter endt studium

Både travtrenere og ridelærere er attraktive på arbeidsmarkedet og mange går direkte ut i jobb etter gjennomført og avsluttet studium. I henhold til samarbeidsavtalen med NMBU kan fagskolestudenter ved NHS gis fritak for 30 studiepoeng i et treårig bachelorstudium (hest). Ridelærerstudenter kan også gis fritak for 30 studiepoeng i grunnskolelærerutdanningen og bygge inn R1 i den fireårige grunnskolelærerutdanningen. Ved en lærerutdanningsinstitusjon har vi fått godkjenning for at den samlede ridelærerutdanningen på 1 ½ år kan inngå i et fri bachelor med full uttelling, 90 studiepoeng. Bacheloren vil da få benevnelsen: Bachelor med hovedvekt på ridning.

Kostnad ved utdanningene

Det viktigste læremidlet både i ridelærerutdanningen og travtrenerutdanningen er hesten. Norsk Hestesenter stiller hester til disposisjon for studentene, og dette medfører store utgifter for institusjonen. I tillegg kommer drifting av store utearealer, med baner, treningsløyper og ridehus. Dette innebærer at utgiftene pr. student er svært høye. For fire år siden ble utgiftene per ridelærerstudent per semester beregnet til i underkant av 500.000 kroner og for en travtrenerstudent mellom 350 og 400.000 kroner. På grunn av økt studenttall (fordobling) er disse summene gått ned, og vi regner nå med at reduksjonen er ca. 100.000 per semester per student for begge utdanningene. Likevel er studieplassene dyre. Studentene betaler studieavgift med 35 000 kroner per semester.

Finansiering av Stiftelsen Norsk Hestesenter

Finansieringen av Stiftelsen Norsk Hestesenter er slik: Landbruks- og Matdepartementet instruerer Norsk Rikstoto til å overføre et årlig driftstilskudd til NHS. Tilskuddet skal benyttes innenfor avl og utdanning. Tilskuddet utgjør vel 70 % av det samlede budsjett. De resterende 30 % er egeninntjening. Tilskuddet er ikke basert på produksjon, eksempelvis hvor mange studenter som tas opp og gjennomfører studiene. Fra 2009 som var oppstartsåret for fagskoleutdanningen, har vi fordoblet studentantallet uten at tilskuddet er blitt større. Tilskuddet har bare i noen grad vært justert i forhold til pris- og lønnsvekst.

Kommentarer til de spørsmål sektoren er bedt om å kommentere i NOU 2014:14

Høringsuttalelsen fra Norsk Hestesenter er i det vesentlige konsentrert om de punktene som er aktuelle for oss. Andre kommentarer er kortfattede. Det ser for oss ut som det er de

Starum
N-2850 Lena, Norge
Tel. +47 61 16 55 00
Faks +47 61 16 55 40
www.nhest.no
nhest@nhest.no

Starum 09.03.2015

offentlige fagskolene som er utgangspunkt for tenkningen i utredningsarbeidet, og at en vesentlig del av de foreslåtte tiltakene retter seg mot disse, samt mot institusjonsakkreditering av fagskoler. Det er forvirrende at det ikke er tydeliggjort i forslagene hvilke fagskoler som omfattes i det enkelte foreslåtte tiltak.

Det sies lite direkte om hva som skal skje med de private fagskolene. Et unntak fra dette finner vi på s. 101 hvor Fagskoleutvalget argumenterer for etablering av ”mer robuste miljøer”. Her uttaler utvalget blant annet at ”de private fagskolene vil også oppnå gevinster ved sammenslåinger. For en videre utvikling av sektoren som helhet vil det være hensiktsmessig om også de private fagskolene stimuleres til å finne sammen i nye og større enheter.” Vi kunne ha ønsket en grundigere utredning av – og begrunnelse for – dette forslaget.

Høringsuttalelsen er organisert etter utvalgets samlede liste over tiltak i kapittel 11.10. Vi har nummerert tiltakene for å slippe å gjenta Fagskoleutvalgets tekst i den samlede lista over tiltak.

1. Det foreslås av Fagskoleutvalget at ”akkrediterte fagskoler (skal ha) myndighet til å fastsette nærmere bestemmelser om opptaksgrunnlag, ...”. Dette regelverket må gi rom for lokale tilpasninger/tilføyelser. Vi har også merket oss at Fagskoleutvalget uttaler (s. 125): ”Utvalget kan ikke se at det finnes en god faglig begrunnelse for å stille andre krav til private fagskoler enn til de offentlige. Dermed bør også private institusjoner vurderes etter de samme kriteriene for institusjonsakkreditering.” NHS støtter dette forslaget.

2. En nasjonal opptaksforskrift må være en rammeforskrift som gir rom for lokale tilføyelser/tilpasninger. Fagskoleutvalget "foreslår at all fagskoleutdanning underlegges et nasjonalt opptakskontor" (s. 79). Inkluderer utvalget i ordbruken "all fagskoleutdanning" også de private fagskolene? Norsk Hestesenter gjennomfører årlig en rangeringsprøve av de kvalifiserte søkerne som et ledd i opptaksprosessen. Dersom opptaks-forskriften også skal omfatte de private fagskolene, er rangeringsprøven én av de komponentene i dagens opptaksordning vi må beholde da studiene våre er basert bl.a. på praktiske ferdigheter hos våre studenter.
3. Fagskoleutvalget foreslår en gjennomgang av fagskoleloven og studentsamskipnadsloven for å styrke studentenes rettigheter. Er det kun de offentlige fagskolene det tenkes på når det gjelder studentsamskipnadsloven? Får dette noen betydning for de private fagskolene? NHS har ikke noen tilknytning til Studentsamskipnaden i dag, og forslaget synes ikke praktikabelt for alle private fagskoler. Slik Fagskoleutvalget uttrykker seg, ser det ut som de foreslår at *alle* fagskoler skal omfattes av studentsamskipnadsloven: "... siktemål å innføre pliktig medlemskap for fagskoler i studentsamskipnader" (s. 86). Det må tas hensyn til at geografi vil ha betydning her, våre studenter vil i liten grad kunne gjøre seg nytte av en samskipnad som for oss vil holde til på Gjøvik.

Endringene som foreslåes i fagskoleloven omhandler "avgjørelser om bortvisning, utestenging, utvisning og andre disiplinæraksjoner" (s. 85). Fagskoleutvalget ønsker å styrke studentenes rettsikkerhet rundt disse forhold siden de er svært inngripende for dem det gjelder. NHS støtter at det foretas en gjennomgang av fagskolelovgivningen for å sikre forutberegnelighet og rettsikkerhet for studentene på disse områdene.

4. God kontroll og tilsyn med praktiseringen av det nasjonale opptaksreglementet støttes.
5. En styrking av rådgivningstjenestens kompetanse til å videreformidle informasjon om de muligheter det gis for utdanning ved fagskolene, mener vi må være et sentralt satsingsområde for samfunnet (grunnskoler, videregående opplæring, regionale karrieresentra ...). Vi har merket oss at Fagskoleutvalget framhever NHOs kompetansebarometer (s. 25) hvor nærmere 60 % av NHOs medlemsbedrifter oppgir at de i stor eller noen grad har et udekket kompetansebehov i dag. Nesten en femtedel (altså ca 20%) har et stort behov for å rekruttere personer med utdanning på fagskolenivå, mens fagskolestudentene i dag bare utgjør 6% av alle som tar utdanning utover videregående nivå i Norge. Det er altså et stort sprik mellom næringslivets behov for fagskoleutdannede personer og det som faktisk utdannes. En mer offensiv og bredt anlagt informasjons- og rådgivningsaktivitet er sterkt påkrevd.
6. Vi støtter at det innføres tilleggspoeng for minimum ett års fagskoleutdanning.
7. Det foreslåtte tiltaket om beskyttelse av grader for fagskolekandidater støttes.

Starum
N-2850 Lena, Norge
Tel. +47 61 16 55 00
Faks +47 61 16 55 40
www.nhest.no
nhest@nhest.no

Starum 09.03.2015

8. Samarbeidsprosjekter for å utvikle gode overgangsordninger mellom fagskoler og uh-institusjoner vil være med å sikre kvaliteten på dette arbeidet.
9. Det kan selvsagt vurderes om opptaket til fagskoler "bør legges inn under Felles studieadministrativt tjenestesenter eller andre relevante instanser" (s. 87), men dette må underlegges en grundig analyse og konsekvensvurdering vedrørende fordeler og ulemper for fagskolene. NHS støtter Fagskoleutvalgets tilrådning om at "det bør være frivillig for fagskoler å innordne seg dette" (s.79), dvs. Felles studieadministrativt tjenestesenter. Har dette sammenheng med felles nasjonalt opptakskontor?
10. NHS støtter at fagskoleloven endres slik at fagskolene utsteder *vitnemål* etter fullført utdanning.
11. Fleksible fagskoletilbud, herunder nettbaserte tilbud, er og vil i framtida være viktige for å øke rekrutteringsgrunnlaget av studenter til fagskolene (liksom til uh-utdanninger). Utdanningstilbud må i mange sammenhenger tilpasses studentenes livs- og arbeidssituasjon for å gjøre det mulig for dem å delta i tertiær utdanning. For allerede godkjente utdanninger, må det være opp til den enkelte fagskole selv å bestemme på hvilken måte man skal tilby utdanningen, herunder som et fleksibelt tilbud, som deltidsutdanning, samlingsbasert, nettbasert osv. Fagskolene må få nødvendige rammebetingelser for å kunne tilby fleksible tilbud.
12. Dette tiltaket om "å synliggjøre fagskolen som en attraktiv karrierevei" må ses i sammenheng med flere av de andre forslåtte tiltakene, bl.a. tiltakene 5, 39, 44, 45, 47 og 48. Strategier for dette aktivitetsområdet må utvikles og planer med tiltak utarbeides, gjennomføres og evalueres. Det trengs en stor, nasjonal satsing her.
13. ..
14. ..
15. Dette tiltaket om å gjennomføre lov- og regelendringer med sikte på å innføre institusjonsakkreditering etter bestemte kriterier for fagskolene støttes.

16. Når det gjelder Fagskoleutvalgets foreslåtte tiltak om å stimulere til utvikling av robuste enheter i den private delen av fagskolesektoren, viser vi til det som er sagt innledningsvis om dette i vår høringsuttalelse.
17. Som foreslått mener vi NOKUT må være akkrediteringsmyndigheten.
18. NHS er en stiftelse. Fagskoleutvalget fremmer forslag om "lovfestede krav om at private fagskoler som søker akkreditering, må være organisert som aksjeselskap, stiftelse eller forening". For å kunne søke om akkreditering, må fagskoler være registrert i enhetsregisteret. NHS mener videre at mulighetene til å ta ut utbytte bør begrenses.
19. NHS har eksternt flertall og ekstern styreleder, og oppfyller allerede Fagskoleutvalgets forslag om at "private fagskoler som ønsker å søke offentlig finansiering, må ha eksternt flertall og ekstern styreleder i tråd med reglene for offentlige fagskoler".
20. NHS støtter innføring av lovfestet krav om at undervisningspersonell og studenter skal være representert i styrene for både offentlige og private fagskoler. NHS har denne ordningen.
21. Rektor ved NHS tilsettes av stiftelsens styre, og NHS støtter at dette blir et lovfestet krav for de offentlige fagskolene og for private fagskoler som mottar offentlige midler.
22. - 24. Punktene om evaluering og revisjon av Nasjonalt fagskoleråd støttes.
25. Vi mener alle fagskoler må ha et tilfredsstillende kvalitetssystem. NOKUT har den kompetanse som kreves for å kunne godkjenne og kontrollere fagskolenes kvalitetssystemer.
26. Studentpraksis er en viktig del av våre fagskoleutdanninger. At et krav om praksis i all fagskoleutdanning blir lovfestet, vil både styrke statusen til praksiselementet i utdanningene og gi praksiskravet en lovmessig forankring. Vi merker oss at Fagskoleutvalget på dette punkt legger en forutsetning "av en bred definisjon av praksisbegrepet". Dette er en viktig forutsetning. I dag definerer NOKUT praksis kun som ekstern praksis. Dette er for snevert. Praktiske øvelser på campus er et viktig element i fagskoleutdanninger. Ved NHS er undervisning på studiestedet, studentenes selvstudier og praksis nært integrert i alle utdanninger. Praktiske øvelser og veiledet praksis på studiestedet og på eksterne praksisarenaer må, etter vår oppfatning, alle inkluderes i praksisbegrepet.
27. NHS støtter sterkt" å spisse kravet til godkjent undervisningspersonell slik at det inneholder fagkompetanse, relevant og oppdatert yrkeserfaring og pedagogisk/didaktisk kompetanse". Dette vil være et viktig ledd i hevingen av statusen til fagskolene, og underbygge deres naturlige plass innen høyere utdanning. Når disse kravene" spisses", må det tas høyde for en rimelig periode til faglig og pedagogisk/didaktisk oppdatering for dem som ikke oppfyller nye krav.

Starum
N-2850 Lena, Norge
Tel. +47 61 16 55 00
Faks +47 61 16 55 40
www.nhest.no
nhest@nhest.no

Starum 09.03.2015

28. Yrkespedagogiske utdanningstilbud for undervisningspersonellet ved fagskolene ser vi som en naturlig følge av å gå inn for pkt. 27.
29. I en satsing på å styrke undervisningspersonellens fagkompetanse, yrkeskompetanse og pedagogiske/didaktiske kompetanse vil det være behov for å kartlegge institusjonenes behov for etter- og videreutdanningstilbud, slik at tilbud og behov sammenfaller.
30. NHS ser økt forskningsinnsats for å styrke kunnskapsgrunnlaget om fagskolene som en viktig del av det å sikre best mulig beslutningsgrunnlag i arbeidet med videreutviklingen av fagskolesektoren. Offentlige midler må øremerkes dette arbeidet.
31. – 36. Når det gjelder forslag 31, tolker vi forslaget om å legge” all finansiering av fagskoler ... under Kunnskapsdepartementet” som kun å gjelde de offentlige fagskolene og de private institusjonsakkrediterte. Likeså oppfatter vi det slik at punkt 32 om ny finansieringsordning som bygger på prinsippet om reell kostnadsdekning, punkt 33 om ”kandidat-student-modellen” og punkt 34 om ”friske midler” alle kun gjelder de offentlige fagskolene og de private institusjonsakkrediterte.
37. – 38. De to punktene gjelder kun offentlige fagskoler. Her har vi bare to generelle synspunkter:
- Innspill fra de nasjonale fagrådene vedrørende dimensjoneringen må tillegges stor vekt når dimensjoneringen av antall studieplasser i sektoren skal fastsettes.
 - Forslaget om tildeling av ”en andel strategiske, og frie, studieplasser som fagskolene selv kan fordele” vil kunne bli en viktig satsing for å få til faglig utvikling og etablering av nye, interessante studietilbud som nærings- og samfunnslivet vil etterspørre.
39. – 43. Alle disse tiltakene som Fagskoleutvalget foreslår at fagskolene selv bør ta seg av, støtter vi. Det viktige er at punktene nevnes spesifikt. Derved ligger det en forpliktelse for fagskolene til å være aktive deltakere i hele denne fagskolereformen, og spesielt være oppmerksomme på disse tiltakene.

44. – 48. De tiltakene som det her foreslåes at partene i arbeidslivet, arbeidslivets organisasjoner og avtagende arbeidsliv bør ivareta, vil være viktige tiltak for å få gjennomført denne fagskolereformen. Vi vil spesielt understreke behovet for å bidra til at virksomheter og bedrifter stiller opp som praksisarena, altså at man bidrar til å framskaffe praksisplasser/-arenaer. Større tydelighet om framtidige kompetansebehov hos disse partene er også et viktig satsingsområde.
49. Uh-sektoren har et viktig arbeid å ivareta når det gjelder regler og ordninger for innpassing av fagskoleutdanning i høyere utdanning basert på de ulike utdanningenes samlede læringsutbytte. Det kan forventes stort engasjement både fra søkere med fagskoleutdanning til uh-sektoren og fra fagskolene selv, når det gjelder spørsmål om lik behandling ved innpassingssaker.